

Helsingin kauppakorkeakoulun ylioppilaskunnalle

Helsingin kauppakorkeakoulun ylioppilaskunta on pyytänyt minulta asiantuntijalausuntoa ylioppilaskunnan oikeudesta säätiöidä omaisuuttaan. Lausuntopyyntö liittyy niin sanotun innovaatioyliopiston perustamista koskevaan hankkeeseen. Hankkeen yhteydessä innovaatioyliopistoksi yhdistettävien yliopistojen ylioppilaskunnat on tarkoitus lakkauttaa. Uuteen yliopistoon perustettaisiin yliopistolain 40 §:n edellyttämä ylioppilaskunta.

Olen tutustunut OTL Juha Viertolan 18.10.2007 ja professori Heikki Halilan 12.10.2007 asiasta antamiin lausuntoihin. Voin yhtyä näissä lausunnoissa esitettyihin käsityksiin sekä loppupäätelmien että perusteluiden osalta. Lisään lausunnoissa esitettyyn kuitenkin vielä seuraavaa.

Nykyisten ylioppilaskuntien lakkauttamisen ja uuden ylioppilaskunnan perustamisen yhteydessä joudutaan ratkaisemaan myös lakkautettavien ylioppilaskuntien varallisuuden siirtoa koskevat kysymykset. Olen aikaisemmin ilmaissut käsitykseni, että nämä kysymykset tulisi järjestää lailla. Kauppakorkeakoulun ylioppilaskunnan piirissä on kuitenkin syntynyt keskustelua mahdollisuudesta säätiöidä ennen mahdollista lakitasoista järjestelyä ainakin osa ylioppilaskunnan nykyisestä varallisuudesta ja näin turvata sen käyttäminen kauppatieteiden opiskelijoita palveleviin tarkoituksiin.

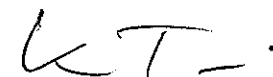
Ylioppilaskunta on itsenäinen oikeushenkilö, joka disponoi itsenäisesti varallisuudestaan. Tämä puoltaa ylioppilaskunnan oikeutta myös säätiöidä varallisuuttaan. On kuitenkin huomattava, että ylioppilaskunta on erityislaatuinen oikeushenkilö. Se on lailla perustettu itsehallinnollinen julkisyhteisö, jolle kuuluu

julkisiksi hallintotehtäviksi luonnehdittavia tehtäviä, jolla on pakkojäsenyyteen liittyvä oikeus periä jäseniltään jäsenmaksuja ja jonka tehtävistä, järjestysmuodosta ja hallinnosta on säädetty lailla ja asetuksella. Itsehallinnon olennainen osa on jäsendemokratia, jäsenten demokraattiset vaikutus- ja valvontamahdollisuudet.

Ylioppilaskunnan erityislaatuinen asema itsehallinnollisena julkisyhteisönä asettaa tiettyjä rajoituksia sen oikeussubjektuuteen liittyvälle oikeudelle disponoida omasta varallisuudestaan ja esimerkiksi siirtää varallisuutta säätiölle. Varallisuuden siirtäminen säätiöön siirtää sen samalla itsehallinnollisen päätöksenteon sekä jäsenten demokraattisten vaikutus- ja valvontamahdollisuuksien ulkopuolelle. Nähdäkseni on edellytettävä, että erityisesti julkisia hallintotehtäviä koskeva päätöksenteko säilyy myös varojen käytön osalta lain, asetuksen ja ylioppilaskunnan sääntöjen mukaisten menettelyjen piirissä. Sama koskee ylipäätään jäsenmaksuilla koottua varallisuutta. Lisäksi on edellytettävä, että perustettavan säätiön tarkoitus on sopusoinnussa ylioppilaskunnan yliopistolaisissa (40.2 §) määritellyn tarkoituksen kanssa.

Oikeudellisia rajoituksia, joita ylioppilaskuntien asema itsehallinnollisina julkisyhteisöinä asettaa niiden oikeudelle säätiöidä omaisuuttaan, voidaan verrata kuntia koskeviin vastaaviin rajoituksiin. Myös kunnat ovat itsenäisiä oikeushenkilöitä, mutta myös niiden oikeutta säätiöidä varallisuuttaan ja samalla siirtää sitä koskeva päätöksenteko kuntalain sääntelemien menettelyjen ulkopuolelle rajoittavat kunnille kuuluvat julkiset hallintotehtävät, niiden verotusoikeus sekä kunnallisen itsehallinnon sisältämä kunnallisen demokratian vaatimus.

Porthaniassa 14.2.2008

Kaarlo Tuori

Oikeustieteen tohtori

Professori